

У вирішальну мить без вагань узяв до рук зброю (Роман Мацюта)

Лариса Іванишина

Роман Мацюта (н. 12. 02. 1976, Каховка) – український актор і співак. У 1995 році закінчив Херсонське державне музичне училище, 2000 року – Донецьку музичну академію ім. С. Прокоф'єва. З 2014 року знімається у кіно, спочатку у невеликих ролях («Пес», «Нюхач»), а 2017 року – в головній ролі слідчого майора Віктора Тарана у детективі «Ментівські війни. Київ» (режисер Андрій Руденко), а також узяв участь у створенні саундтреку і виконав пісні, які звучать у серіалі. Інші ролі: Петро Болбочан («Таємний щоденник Симона Петлюри» Олесь Янчука, 2018), Кирило (українсько-грузинський фільм «Вузкий міст» Бориса Квашньова, 2020). Ролі у серіалах: білогвардієць Орловський («Сувенір з Одеси» Олега Туранського), Грачов, бандит («Дільничний з ДВРЗ» Романа Бровка, Романа Ткаченка та ін.), Скіф («Доброволець» Ахтема Сеітаблаєва), Бубенцов («Консультант» Олега Туранського). З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну вступив до Добровольчого українського корпусу.

Актор і співак Роман Мацюта.

Роман Мацюта з побратимами.

Легендарний слідчий та інші персонажі

Автори серіалу «Ментівські війни. Київ» творили образ позитивного слідчого, який розкриває найтяжчі злочини – вбивства з пограбуваннями і т. п. А якщо вірити авторам, то таких злочинів – безперервний потік. Майор Віктор Таран – принциповий, вольовий, вмє казати правду в очі, знає, чого хоче від життя, у нього свої принципи, свої мотиви. Слідчий якісно виконує свою роботу, завдяки чому став легендою, але багатьом переходить дорогу, постійно заважає тим, хто працює в структурі МВС за корупційними схемами. Зазвичай, таких людей позбуваються, але,

оскільки тягнуть непомірний обсяг роботи, вони стають незамінними. Так оцінює свого персонажа Роман Мацюта. Саме завдяки цій ролі він став відомим і почав активно зніматися. На запитання «Чи маєте ви щось спільне зі своїм героєм?» відповів ствердно: «Віктор Таран – це повністю моя роль, тому що його образ, його характер та життєві принципи багато в чому співпадають з моїми. Так само, як і він, я можу бути різким. Потім шкодую, що на емоціях міг когось образити»¹.

Вжитися у роль оперативника актору було неважко, оскільки він спостерігав за чудовими акторами, які робили це в інших фільмах, зокрема, за Володимиром Висоцьким. Тому креативна група вітала в його роботі легкий відтінок «жегловщини» (Жеглов – головний персонаж серіалу «Місце зустрічі змінити не можна», Одеська кіностудія, 1979). Крім того, Роман Мацюта займається єдиноборствами, хоча цей досвід йому майже не знадобився під час зйомок, бо, як він каже, камера і татами – це різні речі. Роль Віктора Тарана стала хорошим стартом для його акторської кар'єри, і він продовжив активно зніматися. Серед іншого – невелика, але важлива концептуально робота в серіалі Аліни Чеботарьової «Клянусь любити тебе вічно». Його герой – капітан риболовецького судна, яке потрапляє в шторм і тоне – рятувальники доставляють на берег команду, але капітан загинув. Винуватець катастрофи – власник, який змушує рушати в море на поламаному судні. Перебуваючи вдома, в розмові з донькою капітан

¹ 20.09.2017. <https://2plus2.ua/mentovskie-vojniy-kiiev/novyny/roman-macyuta-gotuvavsya-do-rol-i-u-mentivskih-viynah-40-rokiv>

пояснює, чому вже стільки років сам (дружина померла): «Такої, як була твоя мама, більше немає». У його словах і голосі – спокій і переконаність.

В актора з'явилася можливість виходити за рамки амплу, адже досі йому пропонували однотипні ролі: бандитів, ментів, хуліганів. «Я боявся стати заручником одної ролі. Був радий, коли Олег Туранський <...> затвердив мене на роль в історичному детективі. Там я граю білогвардійського офіцера 1920-х років Орловського. <...> Ніхто не очікував, що я так вживуся в роль. Туранський підходить після зйомок, питає: «Звідки ця виправка, поворот обличчя, благородна подача? Ми ж не репетирували». А я просто все життя мріяв зіграти білогвардійського офіцера. Був готовий до цієї ролі»².

Ті, хто дивилися «Таємний щоденник Симона Петлюри», відзначили в цьому багатолюдному фільмі як одну з найвиразніших роль Петра Болбочана – українського військового діяча, полковника Армії УНР, очільника Кримської операції проти більшовиків з метою встановлення на території півострова української влади та взяття під контроль Чорноморського флоту. Трагізм ситуації і долі полковника в тому, що, замість цінувати професійного військового, який приєднався до боротьби за незалежність України, сумнівний суд виносить рішення його розстріляти. Через цей жахливий випадок Симона Петлюру в еміграції мучить совість, адже він не зумів захистити Болбочана. Актор зумів виразною мовчанкою передати емоційний стан і думки свого персонажа.

2020 року вийшов фільм «Вузький міст» – патріотична драма про етнічного українця з Сухумі, життя якого трагічно змінюється, коли російські війська атакують це місто. Молодий талановитий художник змушений взяти до рук зброю і розлучитися з коханою, яка вирішує перечекати цей страшний час в Україні. Закохані навіть не здогадуються, що наступна їхня зустріч відбудеться аж через 20 років на ще одній жорстокій, розв'язаній росією війні – на Сході України. Тепер він, уже досвідчений військовий, боротиметься проти російського імперіалізму у складі грузинського добровольчого батальйону. Роман Мацюта зіграв тут головну чоловічу роль, зазначивши, що в основі сюжету – життєва історія, яка продовжується впродовж двадцяти років. «Життя героїв так чи інакше пов'язане з війною. З молодості вона втрутилася в їхнє життя, змінила їхні плани, скалічила долі... Але працювати було дуже легко, хоча це трагічна історія. І я думаю, що фільм у нас вийде, тому що ми робили все чесно».

Того ж року Мацюта знявся ще в одному патріотичному фільмі – чотирисерійному «Добровольці» Ахтема Сеїтаблаєва. В центрі оповіді – боєць Дмитро (Олег Шульга), який повертається з війни, мучиться посттравматичним синдромом і важкими спогадами. Він дізнається, що в

Києві готують теракт, і збирає команду, щоб попередити катастрофу власними силами. У цій картині Мацюта перетілівся в головного лиходія на прізвисько Скіф – самопевненого і зловісного.

В арсеналі – зброя і пісня

До війни Роман Мацюта часто давав триб'ют-концерти, на яких виконував хіти відомих груп та власні пісні. Виступав і в зоні АТО-ООС безпосередньо у військових частинах.

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну став на захист країни зі зброєю у руках, вступив до Добровольчого українського корпусу. Перебуваючи в його лавах, захисники не отримували навіть мінімального матеріального забезпечення. Добровольцям воно не передбачене. Проте йшли вони туди не за грішми, а захищати свою землю. Коли окупантів вигнали з Київщини і ДУК розформували, Роман почав допомагати бойовим побратимам. «Намагаюся забезпечити транспортом хлопців, з якими був у Києві в перші буремні місяці. Дуже допомагають люди з-за кордону, в тому числі мій батько, який розвинув бурхливу діяльність серед водіїв у Польщі, де він вже досить давно живе. Мій брат зараз на фронті, так йому там купили машину. Я поїхав на кордон, забрав її, перефарбував і переправив на передову»³.

Актор і співак проводить також творчі зустрічі з воїнами на фронті. «Попередньо завжди затверджую репертуар з командуванням частини. У мене не дуже багато українського матеріалу, тому якщо мені, наприклад, дозволяють співати тих же пісень Висоцького, які за змістом доречні до нинішніх умов, то співаю. Бійці їх із задоволенням слухають. Пісню «Нейтральна смуга» співав на відмітці «нуль» на Донбасі під час АТО, і вона завжди хлопцям «заходила». Ще співаю народних пісень... Проте для мене головне – спілкування з людьми. Виходжу на сцену, дивлюсь людям в очі та починаю з ними говорити. Десь анекдотика розкажеш, десь матюка ввернеш, жартівливу пісню заспіваєш – і люди починають сміятися, замислюватись, можливо, хтось в душі й плаче. Тому це скоріше творча зустріч, а не концерт»⁴.

До тих чоловіків, які втекли з країни з початком повномасштабного вторгнення, ставиться з розумінням – на його думку, по-перше, як бійці вони нічого не варті. Вони б тільки заважали тим, хто справді хотів і вмів воювати. По-друге, «не можна звинувачувати людину тільки за те, що вона не може перенести бомбардування, що в неї панічна атака і вона тікає туди, де не лунають вибухи. Не можна звинувачувати таких людей. Навіть якщо це дорослий чоловік. Не кожен має таку психічну підготовку, таку психологічну особливість, щоб не боятися війни... Щоб

² Напередодні прем'єри «Ментівські війни. Київ» виконавець головної ролі – про захоплення, мрії та екранні бійки. 26.09.2017. <https://2plus2.ua/mentovskie-vojny-kiyv/novyny/roman-macyuta-mriyav-zigrati-bilogvardiyca-ta-lyubit-seriali-pro-mafiyu>

³ Один батюшка нам сказав: «Хлопці, якщо ви принесете по парочці москалів, Господь вас благословить», – актор Роман Мацюта. 22. 08.2022. <https://fakty.ua/406162-odin-batyushka-nam-skazal-rebyata-esli-vy-prinesete-po-parochke-moskalej-gospod-vas-blagoslovit-akter-roman-macyuta>

⁴ Там само.

Олег Шульга і Роман Мацюта у фільмі «Доброволець». Режисер Ахтем Сеїтаблаєв.

бачити, як вбивають людей, і самому також вбивати»⁵. Актор вважає, що людина народжена для того, щоб творити і насолоджуватися життям, а не вбивати. Тому просив Бога, щоб не дав йому когось убити, навіть якщо це буде ворог. Але знав: якщо побачить перед собою ворога, дороги назад уже не буде.

Органи влади в галузі культури повинні розробляти стратегічну перспективу

Роздумуючи над ситуацією в культурі, Роман Мацюта наголошує на її консолідуючій ролі. «Культура консолідує нашу націю, в якій, і ми маємо це визнати, бурлять мовні та історичні пристрасті, розкриваються якісь причинно-наслідкові зв'язки, які формували нас як особистостей, і які привели нас до того, що ми маємо». Але, з іншого боку, в нинішніх умовах актори, режисери, співаки, музиканти, оператори зараз перебувають на роздоріжжі. Вони не знають, що їм робити, якщо вони не мають професійної військової підготовки і тому не можуть достатньо ефективно воювати на передовій, а в самій країні через війну якихось культурних та мистецьких проєктів майже немає. Тобто їх основні професії не затребувані. Тому органи влади, які мають прямий стосунок до культури, повинні розробляти якусь стратегічну перспективу в цьому напрямку. Як це повинно виглядати, в якій формі працювати, мають вирішувати компетентні фахівці. Й зробити так, щоб запропонована ними програма була актуальна і максимально ефективна... Знімати ігрові фільми про цю війну ще зарано, повинен пройти певний час, події потрібно осмислити, проаналізувати. Нинішні гарячі події – для документального кіно.

Роман Мацюта вважає, що «варто знімати фільми на історичну тематику. Це можуть бути патріотичні теми з істо-

рії козацтва. Це дуже великий пласт, який ще у повній мірі не підіймався нашим кінематографом. А там – знімати і знімати! І дуже корисно було б у таких фільмах на козацьку тематику провести паралелі з сьогоdnішньою війною»⁶. «В нашій історії є дуже багато видатних історичних постатей, життя і здобутки яких можуть стати гарним прикладом, мотиваційним стимулом для українців. Це дуже ефективний засіб підняття морального духу населення. Це вкрай необхідно зараз!

Тому я б на місці наших кінодіячів знімав би зараз історичні картини і драми. Але драми – життєві, а не про війну. Драми на тему стосунків у сім'ї, взаємовідносин людини і суспільства, ставлення держави до окремої людини. Ці теми змушують людину замислитись, заглянути в себе. І там, десь в глибині душі, приміряти всі ці історії на себе. Саме цей процес багато в чому перетворює людину з простого споживача на розумну людину. Я б так сказав...»

«Непорозуміння, породжене відсутністю культури в Росії останні 20–30 років»

Світ вразили звірства росіян, які вони чинили і чинять в Україні. Причини цієї патології Роман Мацюта пояснив так: «Ми зараз зіткнулися з такою жакливою трагедією, ми побачили, що у XXI сторіччі може відбутися таке варварство, яке відбулося в Україні руками одних... Я навіть не знаю, як їх назвати. Це не варвари. Це не тварини. Це – недолуди якісь. У тих же варварів була якась ціль, вони чогось хотіли. У них була якась ідея. А ті, хто зараз прийшли зі зброєю на нашу землю, – це якість непорозуміння... Непорозуміння, породжене відсутністю культури в Росії останні 20–30 років. Оці наслідки культурного розвитку, чи вірніше – занепаду Росії, ми бачимо зараз в Україні. Ви думаєте, що ті росіяни, які з піною у рота відстоюють Пушкіна чи Достоевського, їх читали взагалі? Що ті російські молодики, які вбивають зараз наших співвітчизників, наприклад, знають, хто такий Висоцький або хто такий Бродський? Ви думаєте, що вони читали хоча б один вірш Єсеніна? Та ніколи в житті я в це не повірю! Це просто – недолуди! Вони там у Росії зростили цих недолудей за допомогою телевізора, а потім посадили на танки, і вони вдерлися сюди. Все!»

...Життя триває. На жаль, сьогодні Роман Мацюта не має змоги зніматися, але, як і всі українці, живе сподіваннями на нашу перемогу над агресорами. «Після усіляких війн, – каже він, – людей до нормального життя повертають добро і любов. Запитайте у військових, що вони хочуть зараз дивитися: фільми про героїзм на війні чи такі, де немає крові та вбивств? Більшість обере кіно саме про любов і добро. Крові та героїчних подвигів їм зараз з лихвою вистачає у реальному житті. А любов... Її нам завжди не вистачає. Під час війни – особливо»⁷.

⁵ Роман Мацюта: «Ті, хто прийшли зі зброєю на нашу землю, – це якість непорозуміння, породжене відсутністю культури в Росії останні 20-30 років». Розмовляв Віталій Баранник. Інтерв'ю записане 9 червня 2022 року. Сайт Погляд. 19.06 2022. <https://www.poglyad.info/2022/06/19/roman-matsyuta-ti-hto-zaraz-pryjshly-zi-zbroyeyu-na-nashu-zemlyu-tse-yakes-neporozuminnya-porodzhene-vidsutnistyu-kultury-v-rosiyi-ostanni-20-30-ro>

⁶ Там само.

⁷ 22 серпня 2022, Факти. <https://fakty.ua/406162-odin-batyushka-nam-skazal-rebyata-esli-vy-prinesete-po-parochke-moskalej-gospod-vas-blagoslovit-akter-roman-macyuta>